

INFORMAČNÉ SYSTÉMY O ÚZEMÍ

prof. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD.

ÚSTAV GEOGRAFIE

2. poschodie, č. miestnosti 225

e-mail: jaroslav.hofierka@upjs.sk

<http://web.science.upjs.sk/hofierka/>

**konzultácie: e-mailom
 utorok 9:00 - 11:00 hod.
 štvrtok 9:00 - 11:00 hod.**

CVIČENIA: MGR. TOKARČÍK

PODMIENKY NA ABSOLVOVANIE PREDMETU:

: Hodnotenie je založené na kombinácii priebežnej kontroly na cvičeniach a prednáške a záverečnej skúšky. Priebežná kontrola na cvičeniach sa realizuje počas výučbovej časti cvičení formou úloh na samostatnú prácu s podielom na výslednom hodnotení 30%. Prednášky sa realizujú formou obrátenej výučby, kde študenti dostanú študijné materiály vopred a na prednáške sa diskutuje na danú tému. Priebežná kontrola na prednáške s váhou 20% je zameraná na pripravenosť študenta odborne diskutovať na dané témy, formulovať otázky a odpovede. Na skúšku sa môže prihlásiť študent, ktorý v priebežnej kontrole získal hodnotenie minimálne na úrovni známky E. Výsledné hodnotenie je váženým priemerom hodnotenia z priebežnej kontroly (50%) a skúšky (50%). Skúška sa realizuje formou odbornej eseje, ktorú študent vypracuje na určenú tému a v časovom limite a ktorá preukazuje jeho odborné znalosti a schopnosť analytického a kritického myslenia. Kredity sa udelia len študentovi, ktorý v každej časti hodnotenia dosiahne hodnotenie minimálne na úrovni známky E. Hodnotiaca škála: A (100-91%), B (81-90%), C (71-80%), D (61-70%), E (51-60%).

OBSAH PREDMETU

Ciele a štruktúra ISÚ, typy používaných údajov, HW, SW, personálne vybavenie. Prepojenie na iné IS. Analýzy a výstupy. Mapové portály, WebGIS, NIPI, INSPIRE.

ODPORÚČANÁ LITERATÚRA

Hofierka, J., Kaňuk, J., Gallay, M. (2014): *Geoinformatika*. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 192 p.

Hofierka, J. (2012): Geopriestorové internetové technológie na komunikáciu geografickej informácie. *Kartografické listy* 20, pp. 18-27.

Hofierka, J., Mičaník, R. (2011): Využitie open-source technológií pri vývoji a aplikácii webových GIS riešení na príklade systému Gisplan. Zborník príspevkov medzinárodnej konferencie OSSConf 2011 - Otvorený softvér vo vzdelávaní, výskume a v IT riešeníach, 6.7.-9.7.2011, Žilina, pp. 143-150. ISBN: 978-80-970457-1-5

Mičaník, R., Čura, J., Hofierka, J. (2012): Nástroje na spracovanie geografických informácií v obecných samosprávach na Slovensku. Zborník konferencie GIS Ostrava 2012. Současné výzvy geoinformatiky. 23.-25.1.2012. Ostrava, Česká republika.

Hofierka, J. (2010): Geopriestorové a kartografické technológie v regionálnom rozvoji. In: Michaeli, E., Matlovič, R., Ištók, R. (eds.):

Regionálny rozvoj a regionálne politika pre geografov. Vysokoškolská učebnica. Prešovská univerzita v Prešove, Prešov, pp. 225-292, ISBN: 978-80-555-0065-2.

Hofierka, J. (2003): *Geografické informačné systémy a diaľkový prieskum Zeme*. Vysokoškolské učebné texty. Prešov, FHPV PU. p. 106.

Tuček, J. (1998): *Geografické informační systémy. Principy a praxe*. Computer Press, Praha, 424 p.

Longley, P. A., Goodchild, M. F., Maguire, D. J., Rhind, D. W. (2001): *Geographic Information Systems and Science*. John Wiley & Sons.

Hofierka, J. (2006): Digitálny model mesta Bardejova a jeho využitie pri plánovaní rozvoja mesta. Zborník prednášok z konferencie „BARDKONTAKT 2006 - Problematika mestských pamiatkových centier“, 23.-24.august 2006, Bardejov. pp. 33-42. ISBN:80-969518-7-4.

Hofierka, J., Repán, P. (1997): Informačný systém územia Bardejova. Slovenský geodet a kartograf 2/97, pp. 12-16.

Hofierka, J. (1999): Využitie ortofotomapy v mestskom informačnom systéme. Zborník 3. ročníka semináru „Zber údajov pre územné informačné systémy“. Progres CAD Engineering, s.r.o. Prešov. CD-ROM a http://www.pce.sk/clanky/body_ortofoto.htm.

Štátnicové otázky:

1. Definícia a zložky informačného systému o území, oblasti a príklady využitia v praxi
2. WebGIS a mapové portály na internete, ich technologické riešenie, príklady ich dátového obsahu

3. Slovenské digitálne mapové diela, ZB-GIS, webové mapové služby, smernica INSPIRE

4. Informačné systémy o území pre obecné samosprávy, ich dátový obsah a príklady použitia

Prednáška č. 1

Informačný systém o území (ISÚ) - informačný systém geografického typu, ktorého cieľom je poskytovať geografické informácie o území pre potreby priestorového rozhodovania.

Využitie:

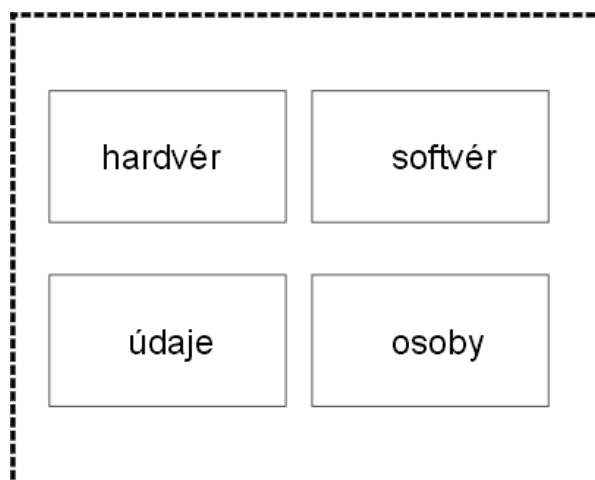
- verejná správa: obce, mestá, väčšie územno-správne jednotky,
- veľké priemyselné firmy: areály podnikov - elektrárne, železiarne,
- firmy operujúce na veľkom území (napr. správcovia inžinierskych sietí): telekomunikačné firmy, plynárne, elektrárne, vodári, transport ropy,
- mestské podniky služieb, polícia, hasiči,....

Ich cieľom je predovšetkým mať rýchlo k dispozícii informácie o polohe konkrétneho objektu (napr. majetok firmy, pracovníci, zákazník, občan a pod.). Dôležité je prepojenie na iné informačné systémy (najmä ekonomického charakteru, výstražné systémy a pod.). V poslednom čase sa zvyšuje význam poskytovania geografických informácií z organizácie smerom von prostredníctvom internetu (mapové portály).

Chápanie GIS-u v praxi:

- súbor digitálnych máp alebo tematických vrstiev zameraných na určité objekty,
- počítačový nástroj na riešenie geografických problémov,
- systém na podporu priestorového rozhodovania,
- nástroj výskumu a modelovania.

Súčasti ISÚ

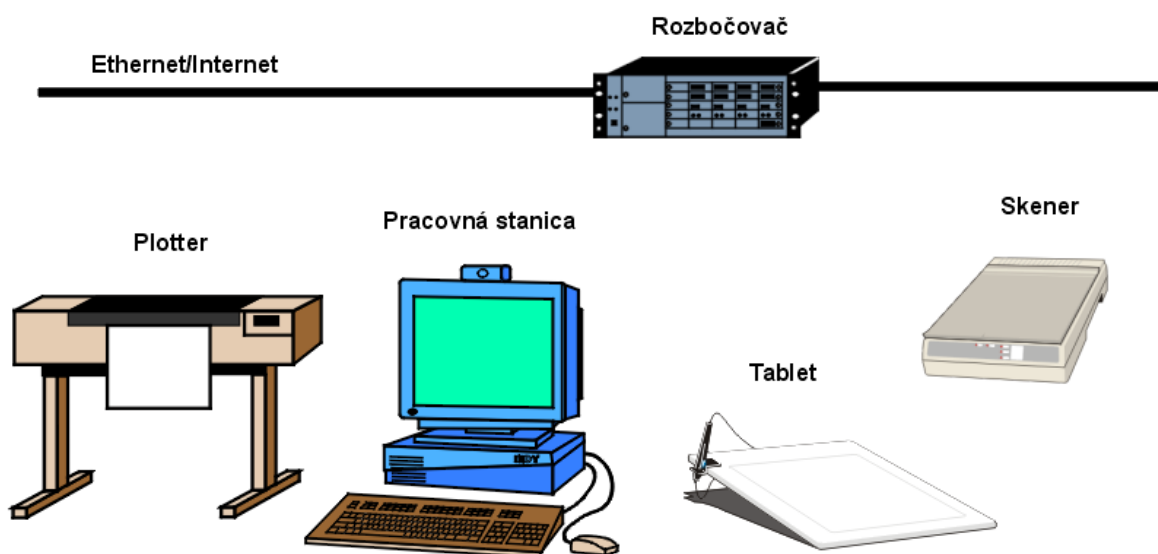
HW - platformy (MS Win, Linux, Mac)

SW - operačné systémy, aplikácie (MS Win, Linux, Mac)

údaje - kľúčová časť, 80-90% nákladov

osoby - obsluha, pozícia v štruktúre organizácií

Príklad hardvérovej konfigurácie GIS-u

Softvér je programové vybavenie počítača.

Sú to inštrukcie, ktoré sú vykonávané počítačom. Je nevyhnutný pre hardvér, na ktorom sa inštrukcie vykonávajú.

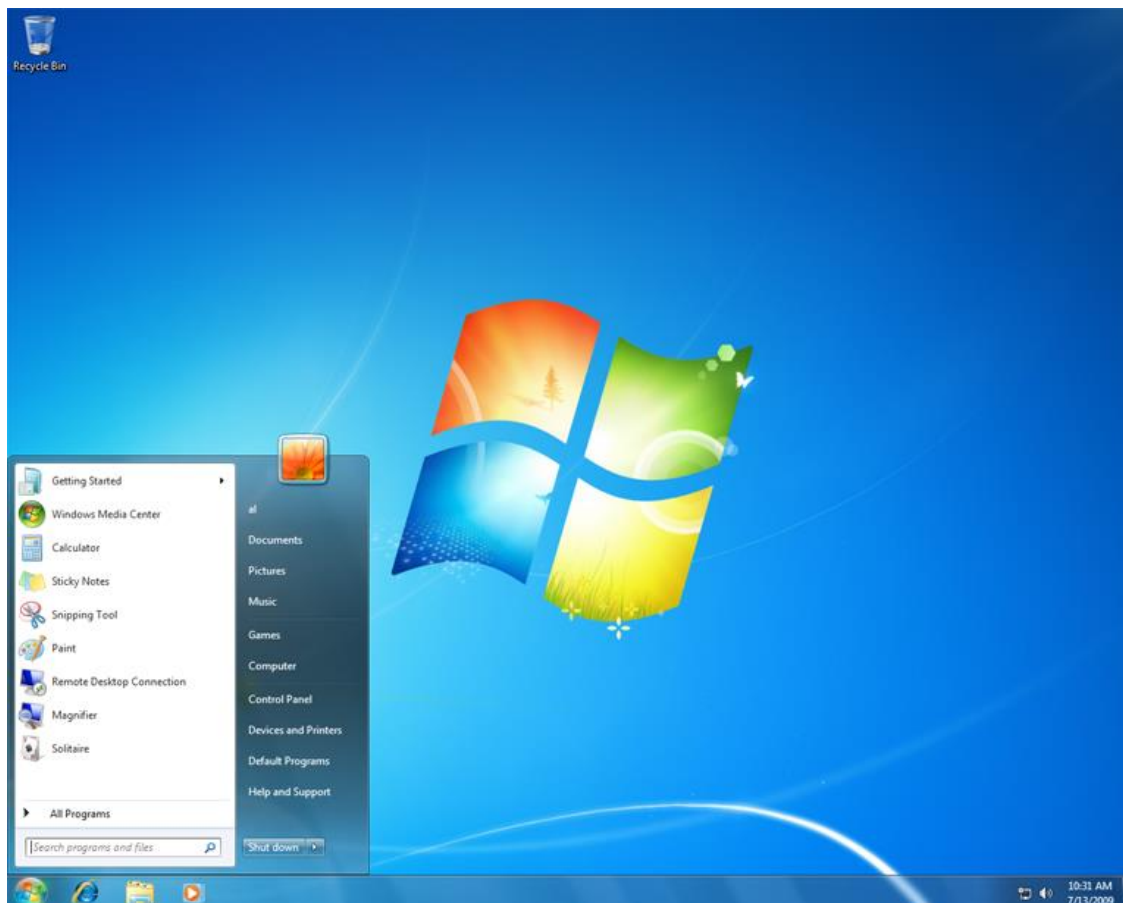
Počítačový softvér: - systémový softvér
 - aplikačný softvér (aplikácie).

Pre programy, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou zariadenia (napríklad sú vypálené do pamäte typu ROM) sa používa označenie **firmware**.

Systémovým softvérom v počítači je **operačný systém** (OS).
Operačný systém je základné programové vybavenie počítača. OS zabezpečuje komunikáciu medzi používateľom, hardvérom a aplikačným softvérom.

Operačné systémy:

Microsoft Windows: www.microsoft.com

Microsoft Windows je séria komerčných operačných prostredí pre osobné počítače. Táto séria bola prvýkrát uvedená spoločnosťou Microsoft v roku 1985 a postupne sa stala dominujúcou na svetovom trhu s osobnými počítačmi. Všetky posledné verzie Windows sú plnohodnotné operačné systémy. V súčasnosti sa odhaduje, že až viac ako 90% všetkých osobných počítačov má nainštalovanú niektorú verziu systému Microsoft Windows. Windows dosiahol túto enormnú penetráciu trhu čiastočne vďaka dominancii operačného systému MS-DOS v minulosti, čiastočne taktiež z dôvodu, že je primárnou platformou populárneho balíka Microsoft Office. Windows prichádza dnes predinštalovaný na väčšine počítačov (ako tzv. OEM edícia), čo z neho robí prvotnú voľbu pre používateľov. Väčšina zákazníkov, ktorí chcú používať iný operačný systém, nezmaže Windows a alternatívny systém nainštaluje po jeho boku.

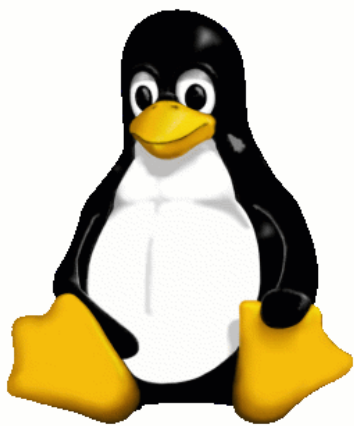
Windows XP Home pre osobné počítače a notebooky v domácnostiach
Windows XP Professional pre biznis a pokročilých používateľov
Windows Server 2003 pre servery
Windows Vista, Windows 7 (Starter Edition, Home Basic, Home Premium, Professional, Enterprise, Ultimate)
Windows 8, Windows 10
- 32-bitové a 64-bitové verzie

UNIX

Základnou filozofiou UNIXu je princíp stavebnice, v ktorej sú zložité úkony vykonávané postupnosťou zostavenou z jednoduchých príkazov pomocou používateľského rozhrania. Používateľským rozhraním je zvyčajne rovnako jednoduchý príkazový interpret nazývaný shell.

- viacero verzií UNIXu, binárne/vykonateľné príkazy nie sú prenositeľné
- jeho súčasťou je aj programovací jazyk C
- AIX, HP-UX, Solaris

Linux, Cygwin (<http://www.linuxos.sk/>)

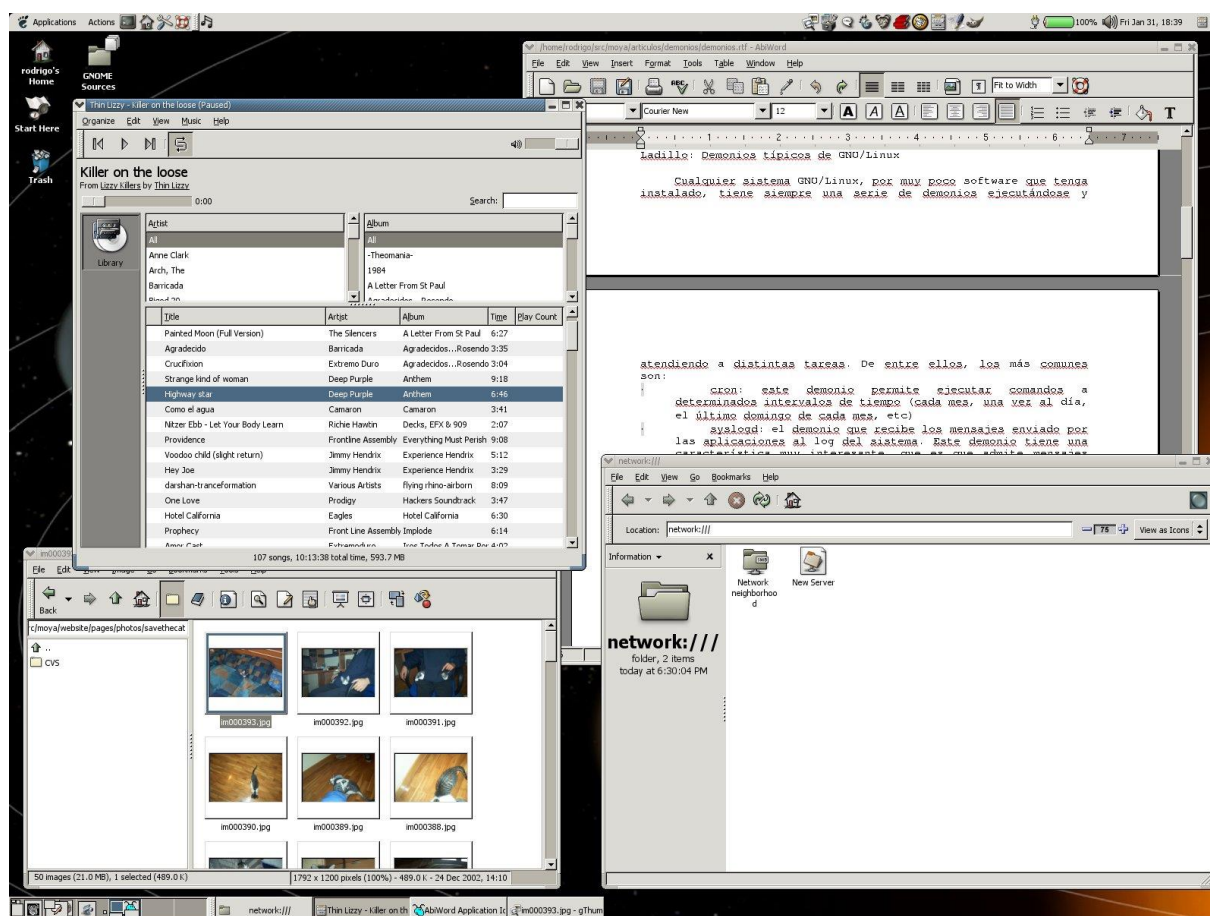
Logo Linuxu

Patrí medzi najznámejšie a najúspešnejšie príklady slobodného softvéru a vývojového modelu open source. Hoci bol spočiatku používaný a vyvíjaný nadšenými jednotlivcami (Linux Torvalds), od tej doby získal podporu niektorých veľkých spoločností ako IBM a Hewlett-Packard, a predbieha mnohé proprietárne verzie UNIXov. Mnohí analytici tvrdia, že jeho úspech je založený na nezávislosti na dodávateľovi, nízkym implementačným nákladom, vysokej bezpečnosti a spoľahlivosti.

Distribúcie Linuxu: Red Hat, Debian, Ubuntu, Fedora, openSUSE, Scientific

Linus Torvalds

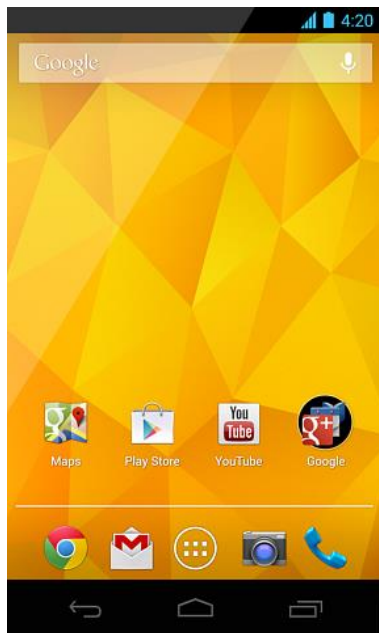

Grafické používateľské prostredie Linuxu - Gnome

Android

OS pre mobilné zariadenia s dotykovou obrazovkou (smartfóny, PDA, tablety a pod.)

Vyvinutý spoločnosťou Android, Inc. a Google, Inc. v roku 2007 na báze Linuxového jadra. Jeden z nosných OS pre mobilnú platformu.

Macintosh

Logo Mac-u

Macintosh, tiež známy skrátene ako **Mac** je skupina osobných počítačov vyrábaných americkou spoločnosťou Apple Computer. Macintosh bol pomenovaný po obľúbenej odrode jablka vývojára Jefa Raskina - McIntosh. Prvý Macintosh so 128 kb pamäte bol uvedený na trh v januári 1984. Bol to prvý osobný počítač na trhu, ktorý spopularizoval grafické rozhranie (GUI), revolučný počin v počítačovom priemysle, keďže väčšina dovtedajších operačných systémov pracovala len s príkazovým riadkom.

Apple / Apple Computer (<http://www.apple.com/>)

- Mac OS 9 (APIs, Carbon)

aktuálny:

- Mac OS X

Programovacie jazyky:

Programovací jazyk je komunikačný nástroj na vyjadrenie inštrukcií pre počítač. Je to súbor syntaktických a sémantických pravidiel na definovanie počítačového programu.

Zvyčajne programovacie jazyky slúžia na opis riešenia problému, ktorý umožní jeho vykonanie pomocou programovateľného technického zariadenia.

Postupnosť definícií a krokov potrebných na dosiahnutie riešenia problému realizovaných pomocou programovacieho jazyka sa nazýva program. Proces vytvárania programu sa nazýva programovanie alebo kódovanie. Človekom

čitateľná forma programu napísaná v programovacom jazyku sa nazýva zdrojový kód.

Príklady programovacích jazykov: C, Java, Pascal, Fortran, Basic/Visual Basic

vzorka kódu - jazyk C:

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    printf("hello, world\n");

    return 0;
}
```

vzorka kódu - jazyk Fortran:

```
program hello
print*, "Hello World!"
end program hello
```

Makro jazyky

Avenue, AML - ArcView GIS, Arc/INFO

Shell skripty (GRASS)

- umožňujú v dávkovom režime realizovať sadu systémových a aplikačných príkazov

Python

-skriptovací jazyk, veľmi široko využívaný v GIS-och, ale aj inde

Aplikačné programy

Aplikačný softvér (programy) je programové vybavenie počítača, ktoré bolo navrhnuté a vytvorené na riešenie konkrétneho problému pre potreby používateľa.

NAJČASTEJŠIE TYPY APLIKAČNÉHO SOFTVÉRU

- Databázy (Oracle, PostgreSQL, MySQL,...)
- Administratívne a ekonomické softvéry: SAP
- Grafické editory (Paint Shop Pro, Photopaint, Gimp)
- Počítačové hry
- Internetové prehliadače (browsersy) (Internet Explorer, Mozilla, Firefox, Opera,...)
- Kancelárske balíky (MS Office, OpenOffice, WordPerfect,...)
- Pomocné programy – utility
- Poštové programy (MS Outlook, Express...)
- Prezentačné programy
- Programy na správu súborov a archivačné programy (Total Commander,...)
- Textové editory a DTP programy
- Tabulkové kalkulatory (MS Excel, Quattro Pro, Calc602,...)
- Výukové programy
- Vývojové nástroje (nástroje pre tvorbu programov, kompilátory, atď.)

Špecializované softvéry IS: Korwin, CG-ISS,

Patrí tu aj softvér GIS-u.

Rôzne úrovne GIS softvéru:

GIS server

GIS desktop

Mobile GIS

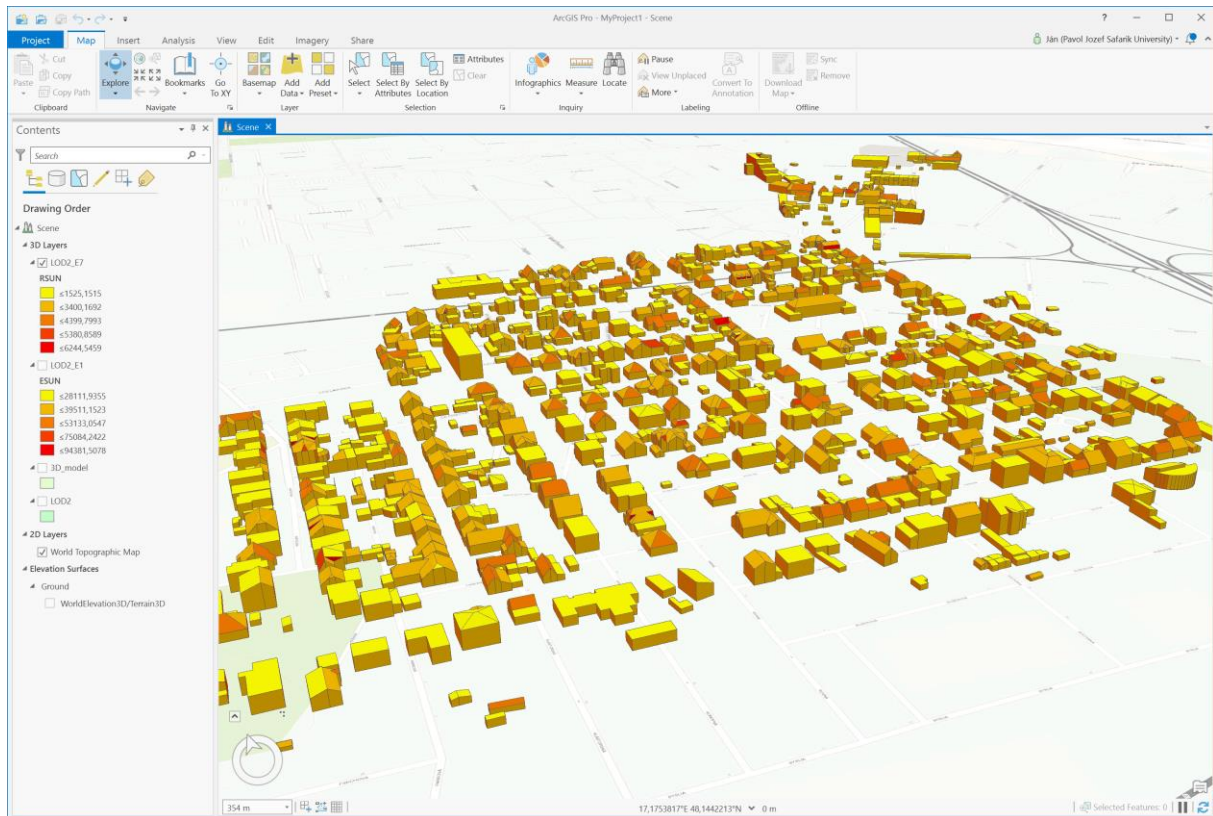
WebGIS (Online GIS)

Špecializovaný GIS

Vývojárske nástroje - rôzne API, softvér na tvorbu riešení pre existujúci softvér

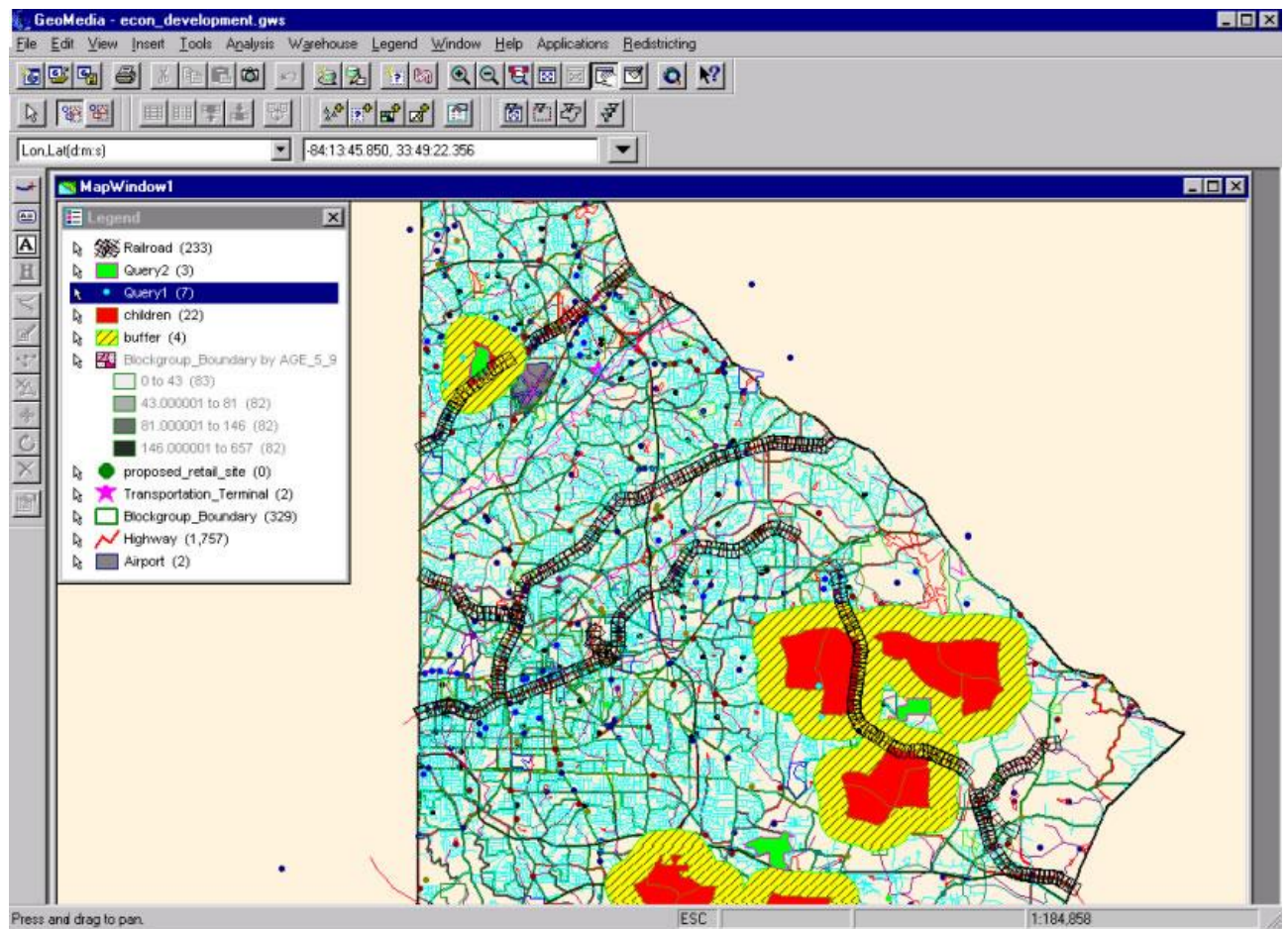
Hlavné produkty:

Firma ESRI: www.esri.com

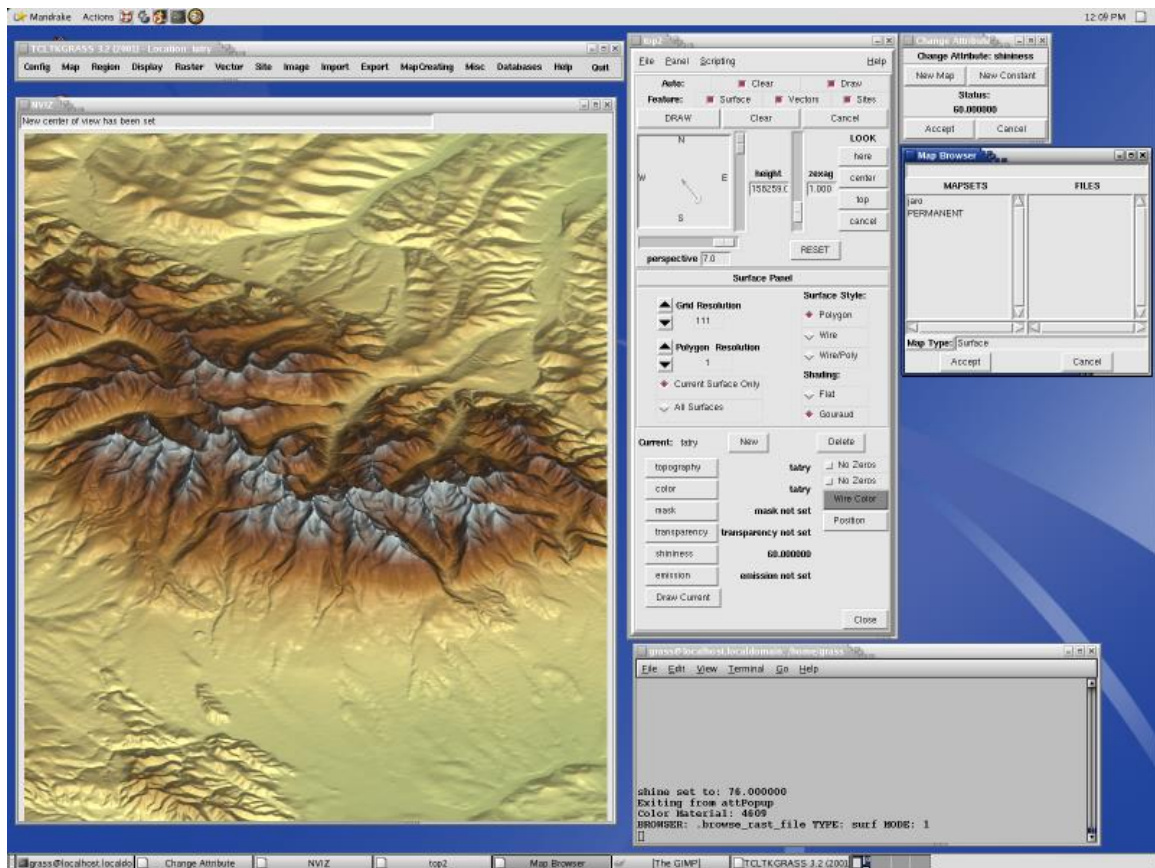
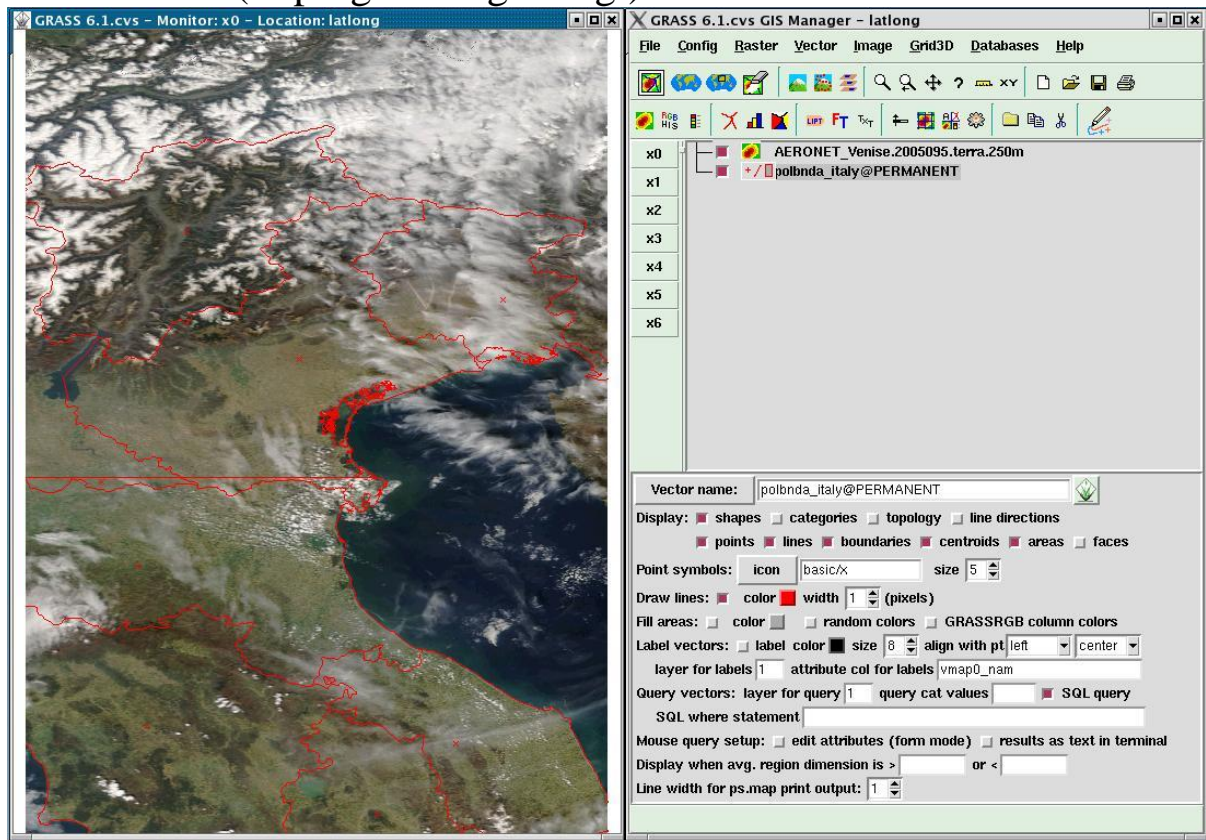

ArcGIS: ArcView 10.3, ArcEditor, ArcInfo. ArcGIS Pro

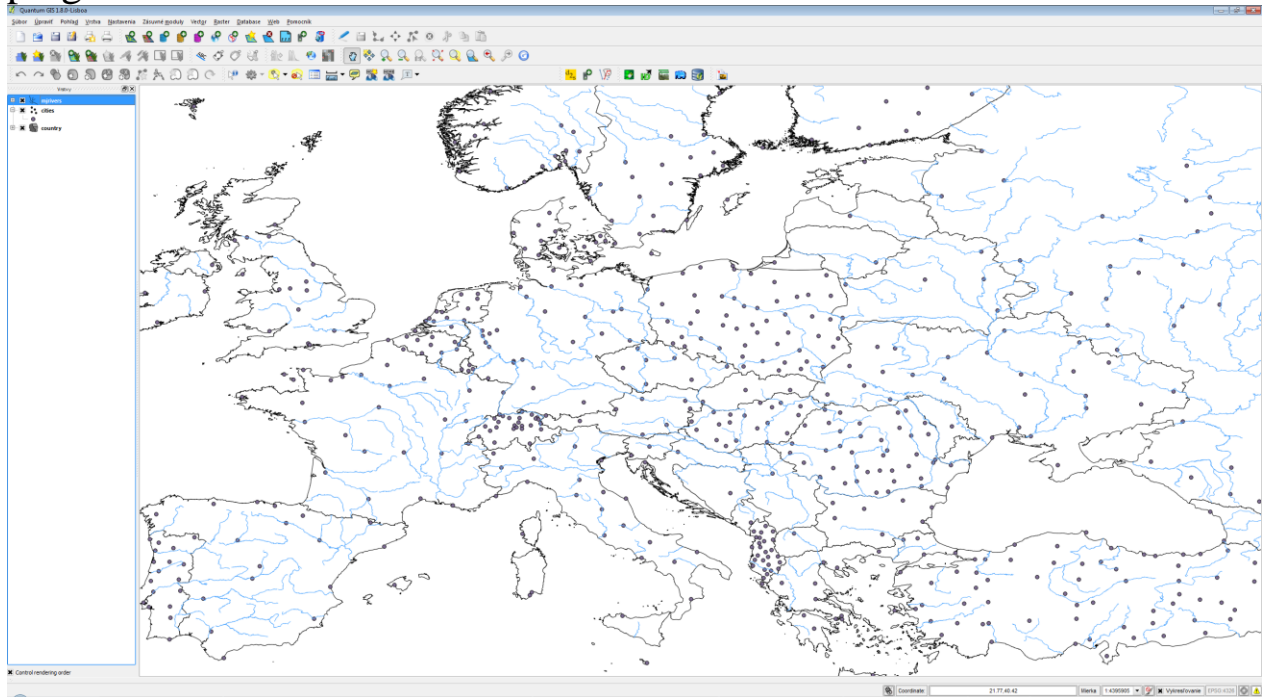
Firma Intergraph/Hexagon:
GeoMedia (<https://www.hexagongeospatial.com/>)

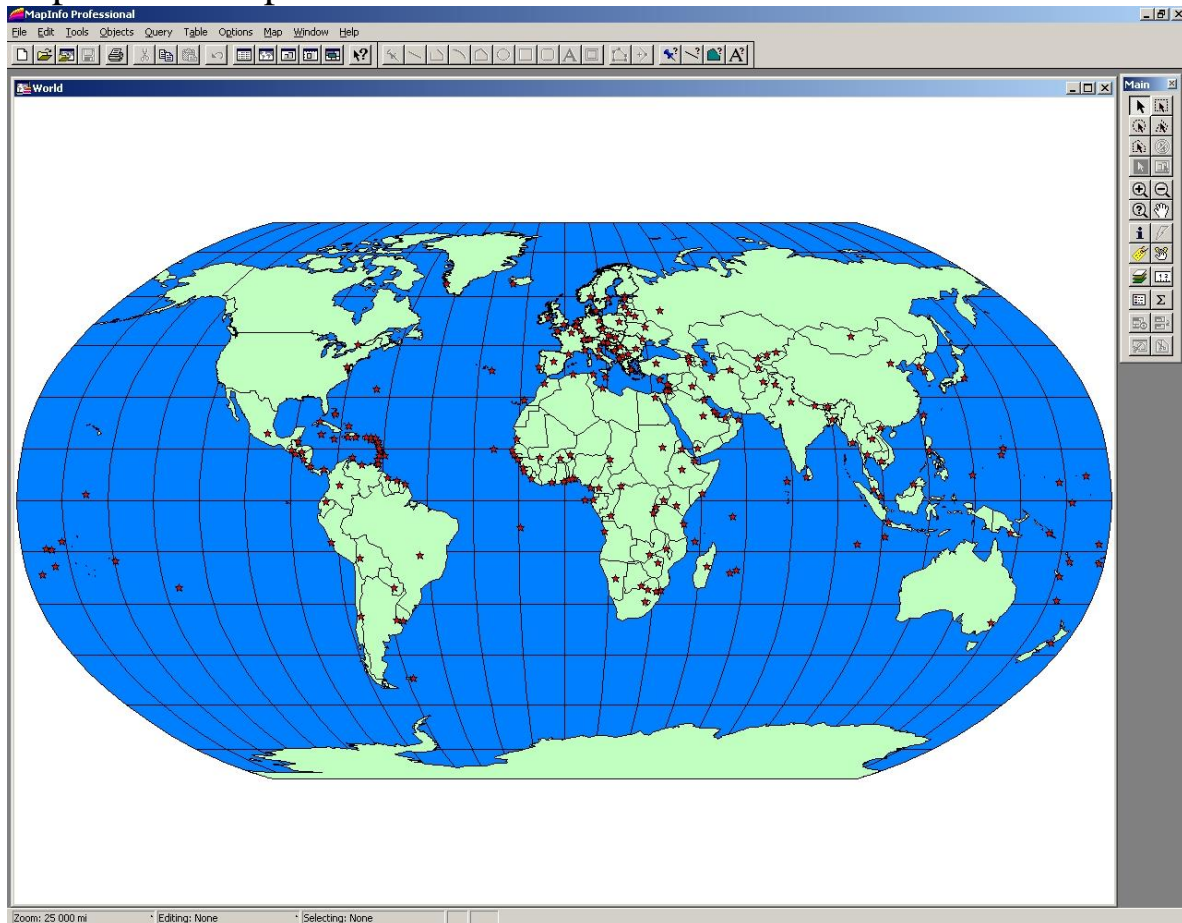
Open source GIS: GRASS GIS (http://grass.osgeo.org/)

QGIS (QuantumGIS, www.qgis.org) plugin GRASS GIS

MapInfo Professional - <http://www.mapinfo.com>

CAD softvér používaný v ISÚ:

MicroStation: <http://www.bentley.com/>

Iné: AutoCAD, Kokeš

FileEditViewHistoryBookmarksToolsHelp

Geoportál

www.geoportal.sk/sk/geoportal.html

Search

PríhlásenieMapa stránokTestová verziaSKBN

Vyhľadanie

GEODETICKÉ ZÁKLADYKATASTERZBGIS A ŠMDARCHÍVAPLIKÁCIESLUŽBYINSPIREFAQ

Podmienky použitia

Akčkoľvek kopírovanie alebo zverejňovanie celého kartografického diela alebo jeho podstatnej časti bez súhlasu autora, a to aj pre osobnú potrebu a na účel, ktorý nie je priamo alebo nepriamo obchodný, je v zmysle zákona č. 618/2003 Z. z. (autorský zákon) zakázané. Nereprezentovanie tohto zákazu svojvoľným kopírovaním produktov zverejnených na tomto webovom portáli základá občianskoprávnou aj trestnoprávnou zodpovednosť protiprávne konajúcej osoby podľa osobitných

Súhlasím

ODKAZY

- GRÚ
- Produkty a služby
- SKPOS®
- Katastrálny portál
- ÚGKK SR
- Objednávky
- VÚC/mesto/obec

KONTAKTNÉ ÚDAJE

Geodetický a kartografický ústav Bratislava

Chlumeckého 4, Dodacia pošta 212
827 45 Bratislava
Tel.: 02 / 2081 6000

 [Všetky kontakty](mailto:glu@geoportal.sk)

Mapový klient ZBGIS

Mapový klient ZBGIS je webová aplikácia, ktorá slúži na prácu s údajmi ZBGIS, zobrazovanie, vyhľadávanie a analýzu priestorových údajov.

Konverzná služba

Konverzná služba slúži na konverziu formátov. Je to komplexný nástroj pre konverziu údajov rôznych formátov.

Metaúdajový editor

Metaúdajový editor (MDE) je webová aplikácia, ktorá slúži na vytváranie nových alebo na editáciu existujúcich metaúdajových záznamov.

Transformačná služba

Aplikácia Transformačná služba vykonáva autorizovanú transformáciu súradníc bodov medzi súvzradnými geodetickými systémami.

Vyhľadávacia služba

Služi na vyhľadávanie metaúdajových záznamov publikovaných pripojeným katastrálnym serverom.

INSPIRE

ÚGKK SR zabezpečuje sprístupnenie referenčných údajov a informácií resortu aj pomocou elektronických služieb, ktoré spĺňajú požiadavky smernice INSPIRE.

Mapy

OZNAMY A AKTUALITY

Nedostupnosť ZBGIS

15.12.2014

Nedostupnosť ZBGIS

Technická správa

10. október 2014 Zverejnenie technickej správy definujúcej vzťah medzi S-JT SK a ETS589

Transformačná služba

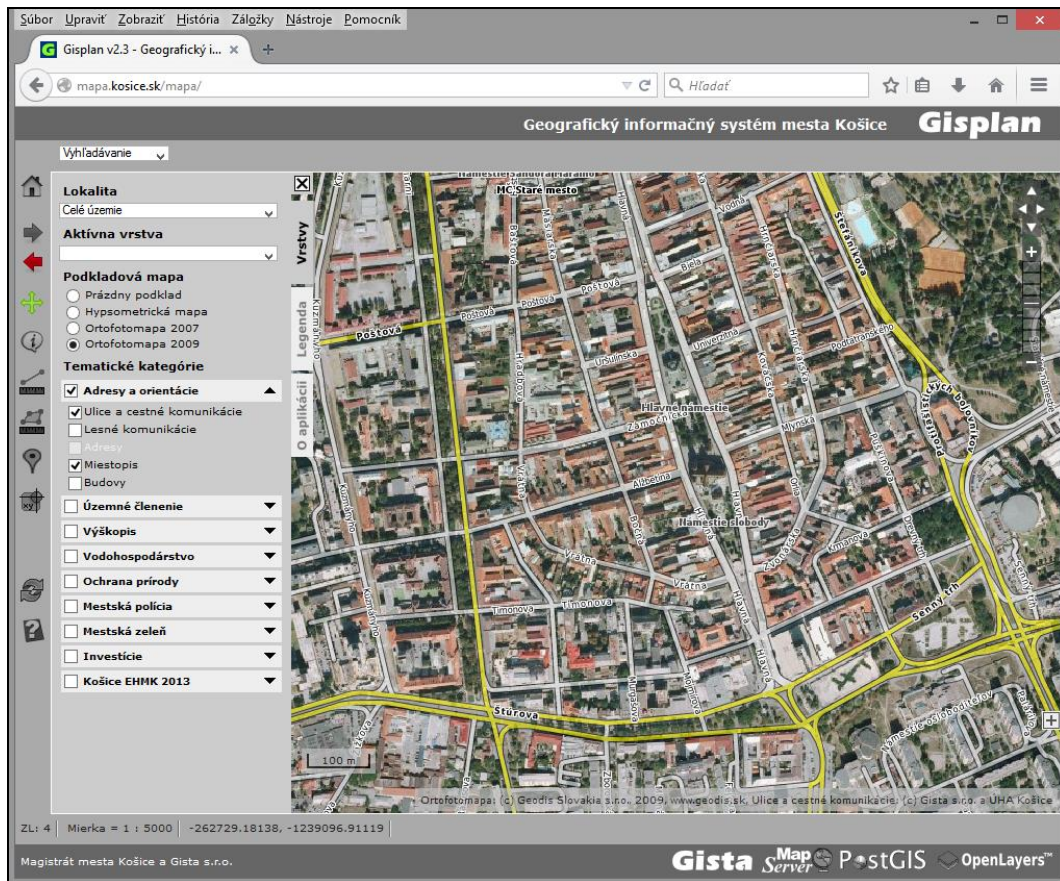
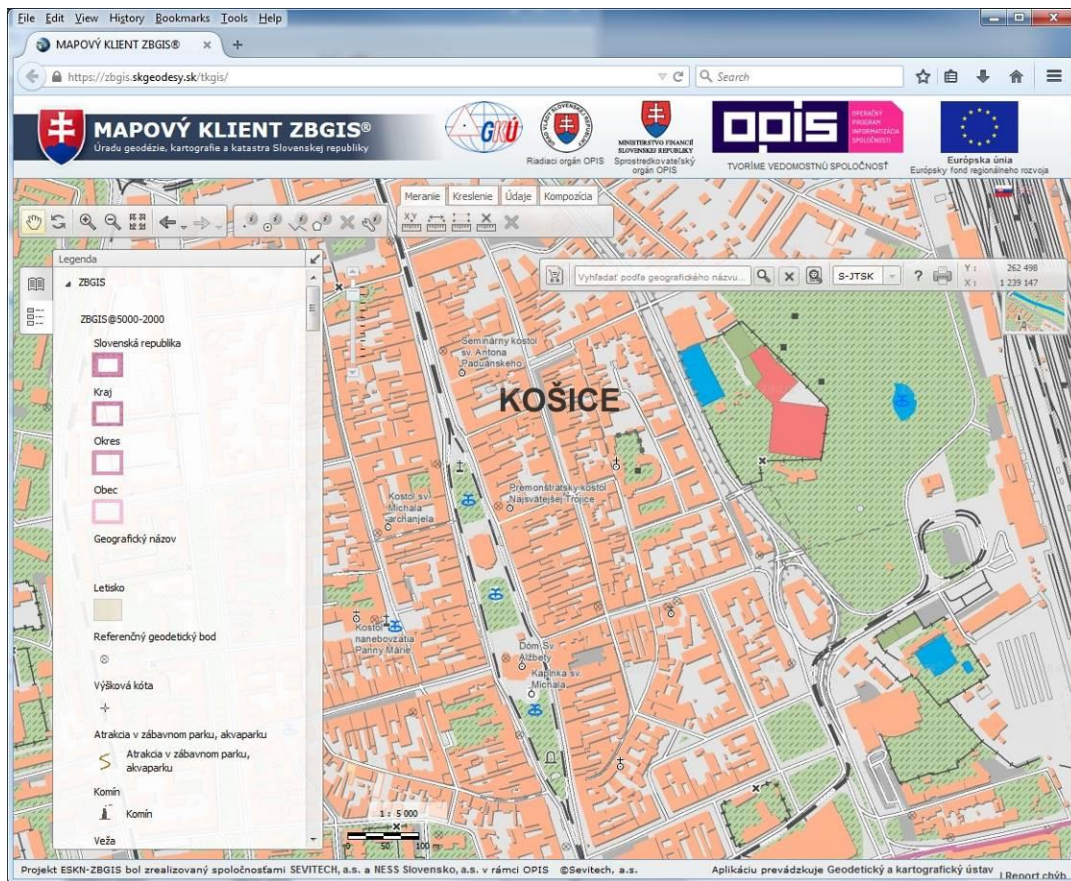
14. august 2014 Implementácia EVRS do Resortnej transformačnej služby

[Všetky aktuality](#)

glu@geoportal.sk

© Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
© Geodetický a kartografický ústav Bratislava
Všetky práva vyhradené.
Akčkoľvek kopírovanie a zverejňovanie sa riadi autorským zákonom.

Iný GIS softvér:

Idrisi <http://www.clarklabs.org/>

TNTMips <http://www.microimages.com/product/tntmips.htm>

Iný aplikačný softvér, ktorý sa používa pri spracovávaní GIS projektu:

Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint, Access), OpenOffice - spracovanie textu, reportov

Grafický softvér: CorelDRAW, GIMP - spracovanie grafických súborov (rastrových a vektorových)

Adobe Acrobat - tvorba dokumentov

Štatistický softvér: SPSS, Statistica, Statgraphics, R - štatistické spracovanie geografických údajov

Vizualizačný softvér - Vis5D+, Vtk, OpenScene

Špecializovaný softvér pre modelovanie: MODFLOW, WMS, HEC-RAS

Softvér na obsluhu periférnych zariadení a zariadení na zber dát (napr. GPS)

Spracovanie projektu v GIS-e. Nevyhnutné použitie viacerých softvérov a nástrojov.

- prenos dát medzi aplikáciami